

Täysistunto

Torstai 9.12.2021 klo 16.00—21.01

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleiseurooppalaisen yksilöllisen eläketuotteen tarjoamista ja jakelua koskevan Euroopan unionin asetuksen täydentämisestä sekä Finanssivalvonnasta annetun lain ja vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun, ja esittelypuheenvuoro, ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.59 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesäkuussa 2019 annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yleiseurooppalaisesta yksilöllisestä eläketuotteesta, jota nimitetään PEPP-tuotteeksi. Suoraan sovellettavalla asetuksella harmonisoidaan PEPP-tuotteen tarjoamista ja jakelemista koskevia säännöksiä. PEPP-tuotetta voivat Suomessa tarjota vakuutusyhtiöt, vakuutusedustajat, luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset, sijoitusrahastot ja vaihtoehtoisrahastojen hoitajat. Jäsenvaltiot voivat sallia PEPP-toiminnan myös ammatillisille lisäeläkelaitoksille.

Asetuksella pyritään edistämään ja yhdenmukaistamaan eläketuotteiden tarjoamista EU:ssa. Vaikutukset Suomeen ovat lähes olemattomat, mutta asetus on toki vietävä kansalliseen lainsäädäntöön. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yleiseurooppalaisen yksilöllisen eläketuotteen tarjoamista ja jakelua koskevan Euroopan unionin asetuksen täydentämisestä. Uuteen lakiin on tarkoitus sisällyttää tarvittavat säännökset yleiseurooppalaisesta yksilöllisestä eläketuotteesta koskevan EU-asetuksen soveltamisesta Suomessa.

Ehdotettavissa säännöksissä muun muassa suljetaan pois ne sektorikohtaiset säännökset, joita ei sovelleta PEPP-tuotetta tarjottaessa. Lisäksi tarkennetaan säännöksiä, jotka koskevat vahingonkorvausvelvollisuutta ja PEPP-tarjoajien ammattipätevyyttä. Lisäksi Finanssivalvonnasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetään Finanssivalvonnan toimivallasta valvoa PEPP-tuotteen tarjoamista Suomessa sekä Finanssivalvonnan oikeudesta määrätä seuraamusmaksu, jos PEPP-tuotteen tarjoamista koskevia säännöksiä ei noudateta. Eläketuotteiden, kuten yksilöllisten eläkevakuutusten ja PS- eli pitkäaikaissäätötilien, uusmyynti on Suomessa käytännössä loppunut. Asetuksella ja ehdotetulla lailla ei siksi oleteta Suomessa olevan juurikaan taloudellisia tai muita vaikutuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 22. maaliskuuta 2022, samanaikaisesti kun asetus ryhdytään soveltamaan. Samassa yhteydessä tarkistettaisiin eräitä vakuutusyhtiölakiin sisältyviä euromääriä Euroopan virallisessa lehdessä julkaistun ilmoituksen mukaisesti. Nämä muutokset tulisivat voimaan 18. lokakuuta 2022. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

18.01 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ministeri esitteli eurooppalaisen lainsäädännön PEPP-tuotteiden osalta, ja hän totesi aivan oikein, että nämä eivät koske olennaisesti Suomea. Se, miksi ne eivät koske Suomea, johtuu siitä, että meillä tämä työeläkejärjestelmä, jonka me olemme luoneet lakisääteiseksi eläketurvaksi suomalaisille, on julkinen järjestelmä primäärisesti. Tämän vuoksi se ei koske Suomea. Meillä yksityiset eläkevakuutukset ovat poikkeuksellisen alhaiset, ja tämä on tietysti suuri, ansiokas saavutus, minkä me olemme työeläkejärjestelmän puitteissa luoneet.

Siinä on kuitenkin se ongelma, mistä täällä nyt jo aikaisemmassakin vaiheessa on mooneen kertaan puhuttu, eli vaikeutena on se, että vaikka työeläkejärjestelmä on toimiva ja perustuu rahastointeihin, niin me emme ole riittävissä määrin huomioineet sitä, että eläkejärjestelmä on luotu myöskin eläketurvan ja eläketasojen ylläpitämiseksi, ei ainoastaan siksi, että me luomme niin sanotusti rahoituksellisesti kestäväen eläkejärjestelmän. Tässä suhteessa olemme onnistuneet tämän rahoituksellisen kestävyuden varmistamaan niin, että tämä eläkejärjestelmä, joka meillä on lakisääteisenä, on yksi maailman laadukkaimpia järjestelmiä rahoituksellisen kestävyuden osalta, mutta se ei ole sama eläketurvan osalta, vaan edelleen meillä on eläkeläisköyhyyttä hyvin paljon. Soisinkin, että myöskin tähän kiinnittäisimme huomiota, että tämä lakisääteinen eläkejärjestelmä, joka meillä on, turvaisi riittävissä määrin myöskin eläkkeitä, kun se on ansiosidonnainen järjestelmä alun pitäen ollut, niin että ansaittu tulotaso siinä todella säilyisi eikä käy sillä tavalla, kuten meillä nyt on, että itse asiassa eläkkeensaajat on ainoa tulonsaajaryhmä Suomessa, jonka elintasoa tätä kautta lakisääteisesti lasketaan, ottaen erityisesti huomioon, että nämä rahastot ovat erityisesti viime vuosina kasvaneet räjähdysmäisesti ja ovat itse asiassa maailman suurimmat lakisääteiset eläkerahastot.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

18.03 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Kiitoksia selityksestä.

Käymme nyt läpi eläkeasiaa, ja mietin, että kun tämä on semmoinen lakiesitys, mikä ei kuulemma oleellisesti vaikuta Suomessa, niin heräsi mielenkiinto, voiko tällä kuitenkin olla vaikutusta Suomessakin, jos miettii, että ihmiset eläkepäivinään muuttavat eri maihin, Suomeen muutetaan ja Suomesta pois päin. Voiko tällä semmoista vaikutusta sitten olla? Voiko tämä tulevaisuudessa kuitenkin näkyä myös Suomessa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Haluaako ministeri Sarkkinen?

18.04 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Nämä yksityiset eläkevakuutukset ovat Suomessa todella harvinaisia. Meillä on kattava lakisääteinen julkinen eläkejärjestelmä, ja se on myös semmoinen, mitä on poliittisesti haluttu ylläpitää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

ja kehittää. Tämä on varmaan sikäli hyväkin asiantila, että tämä asetus ei ehkä Suomeen niin paljon vaikuta, ja se kertoo siitä, että tämä meidän lakisääteinen työeläkejärjestelmä on kattava ja toimiva ja tarve tällaisille yksityisille järjestelmille on sitäkin kautta vähäisempi.

Tämä asetus todella annetaan sen takia, koska EU-asetus edellyttää kansallisten lakien sopeuttamista, ja tässä nyt sitten tuodaan se suomalaiseen lainsäädäntöön. Toki, jos suomalaiset liikkuvat Euroopassa, sitä kautta voi olla vaikutuksia, tai emme tiedä, miten Suomen eläkejärjestelmä kenties tulevana vuosikymmeninä kehittyy ja tuleeko tämäntyyppisille tuotteille kysyntää tai tarjontaa. Tällä hetkellä ei ole tarjontaa eikä kysyntää, mutta emme voi tietää siitä. Ajattelen niin, että pitämällä huolta tästä suomalaisesta lakisääteisestä julkisesta eläkejärjestelmästä pystytään myös vähentämään tarvetta tällaisille ikään kuin yksityisille järjestelmille, jotka paikkaavat sitten ehkä tämän lakisääteisen eläketurvan epäonnistumisia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

18.05 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ministeri aivan oikein kuvasi tätä suomalaista järjestelmää. Juuri näinhän se toimii, että meillä 98 prosenttia eläkkeensaajista saa tätä työeläkettä, ja se on sillä tavalla kattava järjestelmä, että kun se on alun pitäen rakennettu ansiosidonnaiseksi, myöskin vauraamat saavat sitten ansioittensa mukaan sitä eläkettä, jolloin näitä lisäeläkkeitä vähemmän on meillä käytössä. Mutta: meillä on viime vuosina tapahtunut sitä muutosta, että näitä lisäeläkkeitä on ruvettu hankkimaan yhä enemmän, yritysjohtajat monissa tapauksissa niitä hankkivat, ja se, mikä tässä on ehkä kaikkein ongelmallisinta tämän eläkejärjestelmän uskottavuuden kannalta, on, että meillä on näissä eläkeyhtiöissä, jotka ovat siis lakisääteisiä yhtiöitä, poikkeuksellisen suuret eläkekorvaukset näillä toimitusjohtajilla — esimerkiksi Varman, joka on Suomen suurin eläkeyhtiö, toimitusjohtaja saa yli miljoona euroa vuodessa tehdessään lakisääteisiä tehtäviä — ja kaikkein törkeintä on, että jopa näilläkin tulotasoilla eläkeyhtiöt tarjoavat heille lisäeläkkeitä, jotka otetaan yksityisiltä ja jotka otetaan lisäeläkkeinä, ja ne maksetaan näistä meidän eläkerahoistamme. Tämä jos mikä on kyllä moralisoiva, vahvasti järjestelmän uskottavuutta heikentävä tilanne, että meillä eläkeyhtiöiden johtajille otetaan lisäeläkkeitä yli sen eläketurvan, jonka he joka tapauksessa ovat saaneet, ja se maksetaan näistä meidän yhteisistä eläkevaroitamme, kun sieltä ei ole ollut kuitenkaan varoja käyttää sitten pienimpien eläkkeiden korottamiseen, mikä on muun muassa hallitusohjelmassa olevassa esityksessä. Sitä tietysti ministeriltä mielellään kysyy uudemmankin kerran, että missä vaiheessa otetaan vakavasti se hallitusohjelman kirjaus, jossa pyritään työeläkejärjestelmän kautta turvaamaan näiden pienimpien työeläkkeiden nosto, koska monet niistä ovat kohtuuttoman pieniä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Meri ja sen jälkeen ministeri Sarkkinen.

18.07 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen kyllä hyvin pitää tätä eläkeasiaa esillä, mutta valitettavan heikosti se näkyy pääministeripuolueen hallitustyöskentelyssä. Olette kuitenkin pitkäaikainen edustaja, ja toivoisin, että selvittäisitte, miten te voisitte puuttua tähän ilmiöön, mikä on minustakin aivan kummallista, mistä kerroitte.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

Kun me ollaan puututtu täällä myös osakeyhtiöiden tuottoihin sähkönsiirtohinnoissa ja muuta, niin olisiko tämä asia, johon tarttaisitte? [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt joku laittoi mikrofonin päälle.

Joo, edustaja Kiljunen. — No, jatkan tuosta tai aloitan vähän alusta.

Elikkä edustaja Kiljunen, te toitte esille korkeat palkat johtajilla työeläkeyhtiöissä, ja se on tärkeä asia. Olette pitänyt ansiokkaasti tätä eläkeläisten asiaa esillä, mutta vähemmän se näkyy pääministeripuolue sosiaalidemokraattien hallitustyöskentelyssä. Tämä on semmoinen asia, mihin toivoisin, että te tarttaisitte pääministerin kanssa tarmokkaammin, Kiljunen. Olette pitkäaikainen, kokenut poliitikko ja tiedätte, että hallituksessa ollessa voi vaikuttaa nimenomaan hallitustyöskentelyyn, ja voisitte nyt selvittää, miten tähän voisi puuttua. Mehän puutumme täällä myös osakeyhtiöiden asioihin erilaisilla tuottokattojärjestelyillä, ja te voisitte nyt lähteä pikaisesti selvittämään — ja odotankin tätä selvitystä mielenkiinnolla — miten te suitsitte noita palkkoja ja palkkioita ja sitten tämmöisiä ylimääräisiä eläkkeitä.

Mitä tulee tähän eläkeläisten tilanteeseen samoin kuin työssäkäyvienkin ja kaikkien ihmisten elämään, niin tärkeintä on se, mitä jää käteen. Meillä perussuomalaisilla on ollut monta työkalua. Me juuri vaihtoehtobudjetinkin esittelimme, ja siellä on myös eläkeläisille verotukseen lisävähennys, joka parantaisi heidän nettotulojaan. Te olette pitänyt esillä tätä puoliväli-indeksiä. Se on yksi kysymys, mutta nopein keino, joka me voidaan täällä eduskunnassa tehdä, on alentaa veroja ja toinen: alentaa elinkustannuksia. Polttoaineista olemme ehdottaneet teille — ei käy. Olemme ehdottaneet sähkön verotuksen alennusta — ei käy. Miksi te puheissanne tuotte esille huolestuneisuutta, kun se ei nyt ihan faktisesti näy toiminnassa? Se minua harmittaa. Olette nimittäin monen eläkeläisen äänen saanut, edustaja Kiljunen, ja välillä kyllä kuulee, että missähän sitten ne toimet ja panostukset viipyvät. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Sarkkinen, ja sen jälkeen jatkamme keskustelua.

18.10 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Todella meidän julkinen työeläkejärjestelmä on kattava ja laadukas, mutta siinä on rahoituksellisia haasteita ja paineita johtuen meidän ikärakenteen kehityksestä ja laskeneesta syntyvyydestä.

Tietysti me voidaan vaikuttaa eläkejärjestelmän kestävyyteen toisaalta vaikuttamalla meidän työllisyysasteeseen ja toisaalta vaikuttamalla meidän väestökehitykseen syntyvyyden ja maahanmuuton kautta, ja se on olennaista tässä ajassa, jotta varmistetaan eläkejärjestelmän kestävyys ja hillitään näitä työeläkkeiden nostopaineita.

Järjestelmässä ei ole mitään ylimääräisiä rahoja, joita voitaisiin käyttää ilman, että se aiheuttaisi työeläkemaksujen nostopaineita jo nykyiseltä tasolta, ja on huomioitava, että nykyiset työeläkemaksut ovat jo huomattavan korkealla tasolla verrattuna siihen, mitä ne olivat esimerkiksi vielä 80-luvulla, joten ei voida lähteä siitä, että ei välitetä siitä, millä tasolla työeläkemaksut ovat ja miten tehtävät päätökset niihin vaikuttavat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

Hallitusohjelmakirjauksen pohjalta on selvitetty sitä, voisiko pieniin työeläkkeisiin tehdä tällaista korotusta ilman, että se aiheuttaisi työeläkemaksuihin korotuspaineita, ja ei ole keksitty tapaa, jolla tämä voitaisiin toteuttaa ilman, että tulisi korotuspaineita työeläkemaksuihin, koska järjestelmässä ei mitään ylimääräisiä varoja ole. Tätä asiaa on selvitetty yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa, ja työmarkkinaosapuolet — työnantajat ja työntekijät — ovat erittäin keskeisiä osapuolia, kun työeläkejärjestelmästä päätetään, luonnollisesti.

Arvoisa puhemies! Alkavien työeläkkeiden koko on onneksi viime vuosina kasvanut, ja se on myönteinen asia. Se heijastaa pitkälti sitä, että eläkkeelle jäävillä ihmisillä alkaa olemaan pidempiä työuria ja myös ehkä parempaa palkkatasoa ja että karttumasäännöt ovat olleet parempia niillä ihmisillä, jotka nyt viime vuosina ovat jääneet eläkkeelle.

Eläkeläisten kokemat toimeentulovaikkeudet ovat kyselytutkimusten ja muiden tutkimustulosten mukaan viime vuosina vähentyneet, ja se on erittäin myönteinen asia. Siinä varmasti vaikuttaa tämän uusien, alkavien työeläkkeiden keskimääräisen koon kasvun lisäksi se, että hallitus teki merkittävät tasokorotukset takuueläkkeeseen ja kansaneläkkeeseen muutama vuosi sitten, mikä auttoi kaikista pienituloisimpia eläkeläisiä ja nosti heidän toimeentuloaan. Mutta valitettavasti Suomessa on edelleen eläkeläisköyhyyttä, ja siitä on kannettava huolta.

Itse näen yhtenä potentiaalisena asiana, mitä voisimme jatkossa tarkastella, kansaneläkkeen ja työeläkkeen leikkaantumispuolesta nostamisen sillä tavalla, että pienten työeläkkeiden rinnalle saisi nykyistä pidemmälle kansaneläkettä. Se vahvistaisi erityisesti pieniä työeläkkeitä saavien ihmisten toimeentuloa vaarantamatta sitten tätä eläkejärjestelmän kestävyttä, mutta toki se aiheuttaisi kustannusvaikutuksia julkiseen talouteen.

Sitten nopeasti totean loppuun, että sosiaali- ja terveysministeriössä on valmistelussa lakiesitys, jossa eläkelaitosten johdon osaamisvaatimuksia kasvatetaan, joten siinä mielessä tämä tematiikka liittyen eläkelaitosten johtoon on ainakin tästä kulmasta jo ministeriössä työn alla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

18.14 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tuo on todella arvostettavaa, että edustaja Kiljunen jaksaa paljon puhua vanhusten ja eläkeläisten matalasta eläketasosta. Kiinnititte huomiota myös siihen, että työeläkeyhtiöiden johtajilla on kovat palkat ja että heille on myöskin otettu lisäeläkkeitä, jotka kuuluvat sitten tavallansa meidän veronmaksajien ja eläkkeenmaksajien maksettaviksi. Tämä on ihan totta ja hyvin valitettavaa.

Joskus kuitenkin tulee mieleen — kun olen ymmärtänyt, että edustaja Kiljunen esiintyi jossakin tv-ohjelmassakin, jossa käsitellään hyvin paljon näitä vanhusten asioita — jos oikein muistan, että se oli SDP:n Lipponen, joka teki jonkun semmoisen indeksijutun ja tavallansa saisi teitäkin polveen tai nilkkaan tai jalkaan tai sinne, minne nyt itse voitte sen kuvitella. Olen ymmärtänyt, että te olette olleet eduskunnassa hyvin useita kausia, ja semmoinen kysymys tulee mieleen, monestiko puolueenne on ollut hallitusvastuussa. Sitten toiseksi: tuntuuko teistä koskaan siltä, että puolueenne ei ota vakavasti teidän asiaanne? Tämä on ihan tärkeä asia, ja minun mielestäni se on semmoinen miettimisen arvoinen ja alkanut itseä täällä ihmetyttämään, kun te yksin tästä asiasta täällä salissa puhutte eikä kehtää muita ole paikalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

18.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Arvostan näitä puheenvuoroja, joissa kysytään sen perään, otanko vakavasti näitä asioita ja mitä puolueeni tekee. Ministeri Sarkinen tuossa erinomaisesti kyllä jo vastasikin siihen, että nyt meillä on muuten ensimmäisen kerran hallitus, joka on selkeästi ikäystävällisen ohjelman rakentanut mukaan lukien nämä takuueläkkeisiin ja kansaneläkkeisiin tehdyt korotukset. Ensimmäisen kerran hallitus aidosti on avittanut eläkkeensaajia, pienituloisimpien eläkkeensaajien tilannetta. On otettu siis vakavasti nämä puheenvuorot, mitä tässä on käytetty.

Kieltämättä vuonna 1995 täällä hyväksyttiin tämä kuuluisa taitettu indeksi, joka ylläpitää sen tilanteen, että se laskee lakisääteisesti eläketasoa. Siinä lukee lakitekstissäkkin näin. Se ei ollut pelkästään Lipposen syy. Kimmo Kiljunen oli kansanedustaja, äänesti myöskin silloin tuon taitetun indeksin puolesta, eli otetaan nyt syyt ihan tarkasti siihen kohtaan. Silloin oli kysymys suurista ikäluokista, niiden eläkkeelle siirtymisestä. Haluttiin varmistaa eläkejärjestelmän rahoituksen kestävyys, ja sehän on varmistettukin näillä toimenpiteillä niin, että meillä on nyt maailman suurimmat eläkerahastot käynnissä.

Vastaan myöskin edustaja Merelle siltä osin, ollaanko näihin asioihin suhtauduttu vakavasti. On suhtauduttu vakavasti. Pelkästään verotuksen kautta näitä asioita ei kannata hoitaa sen vuoksi, että silloin me olemme edelleenkin budjettivajeissa, kun samanaikaisesti nämä rahastot kasvavat 8 miljardia euroa vuosittain, ovat kasvaneet vuodesta 1995 vuoteen 2021. Eli neljännesvuosisadan 8 miljardia euroa joka vuosi nämä rahastot ovat keskimäärin kasvaneet, ja viimeisen kahden vuoden aikana ne ovat kasvaneet 20 miljardia euroa. Nämä ovat tähtitieteellisiä summia. Me emme ymmärrä tätä mittakaavaa lainkaan, kun se ei ole sitä normaalikielenkäyttöä, missä me toimimme näissä rahastoasioissa.

Kun ministeri täällä toteaa nyt, että meillä on tiettyjä tekijöitä, jotka johtavat muun muassa näihin paineisiin eläkejärjestelmän rahoituksen osalta, mikä johtaisi työeläkevakuutusmaksujen nostoon, niin joutuisin kysymään ministeriltä: Kuinka niin? Kuinka on kysymys työeläkevakuutusmaksun nostamisesta, kun kaikki ne esitykset, mitä me olemme tehneet, lähtevät liikkeelle siitä, että me otettaisiin ja nipistettäisiin ne rahastojen kasvusta? Se kasvu voisi olla 7 miljardia euroa eikä 8 miljardia euroa. Täältäähän sitä rahaa voitaisiin ottaa.

Kuinka suuriksi nämä rahastot halutaan? Nyt on 240 miljardia. Ne ovat aidosti maailman suurimmat lakisääteiset työeläkevarat. Kuinka suuriksi ne halutaan kasvattaa? On hyvin mahdollista jopa se, että me voisimme olla siinä tilanteessa, että meillä olisi varaa jopa alentaa työeläkevakuutusmaksuja, jos me säilyttäisimme niiden rahastojen reaalisen tason eli nykytason. Niitä ei tarvitse yhtään suuremmiksi kasvattaa. Tässä suhteessa tätä joutuu kysymään moneen kertaan. Meidän täytyisi vastata siihen kysymykseen, kuinka suuret rahastot halutaan pitää tässä maassa. Nyt me olemme kasvattaneet Suomen jättimäisintä pääomakeskittymää sen pääomakeskittymän omilla ehdoilla, ja me emme puhu enää eläketurvasta aidosti, vaan me puhumme siitä, [Puhemies koputtaa] että tämä pääomakeskittymä sinällään määrittää ehdot järjestelmälle.

Joudun palaamaan, arvoisa puhemies, myöskin huoltosuhteiden heikkenemiskysymyksiin ja syntyvyysongelmaan, mitkä ministeri tässä nosti esille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

18.19 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja työeläkkeistä ja toimeentulosta eläkkeellä ja kaikesta siitä, mikä vaikuttaa siihen, paljonko eläkkeestä käteen jää, mikä on todellakin se keskeisin asia.

Vuonna 2015, kun tulin eduskuntaan, puhuttiin työeläkkeistä ja näistä indekseistä — ja todellakin se taitettu indeksi on nakertanut työeläkkeiden tasoja — ja tuolloin paitsi käsitelimme kansalaisaloitetta tämän taitetun indeksin korjaamiseksi, niin kun se hylättiin, myös itse tein esityksen niin sanotusta puoliväli-indeksistä, mikä olisi monella tapaa oikeudenmukaisempi. No, tähän vastattiin niin kuin kansalaisaloitteeseenkin, että ei ole mahdollista, koska ikään kuin ei ole varoja, eli työeläkerahastot eivät kestäisi, jos muutoksia tehtäisiin.

Kun tulin eduskuntaan, työeläkerahastojen sisältö oli 160 miljardia euroa, ja tänä aikana, kun olen istunut täällä, ne ovat kasvaneet niin, että todellakin tänä vuonna ne ovat 240 miljardia euroa, eli lisäystä on tullut 80 miljardia euroa. Samaan aikaan suuret ikäluokat ovat jo olleet eläkkeellä, ja monet sieltä jo poistuvat, ja todellakin noita tuottoja tulee keskimäärinkin 8 miljardia, joinakin vuosina 10 miljardia euroa, ja nyt esimerkiksi tämän vuoden keväällä ne ovat kasvaneet jo niin paljon, että kuuluisat hävittäjähankinnat olisi voitu maksaa työeläkerahastojen muutaman kuukauden tuotoilla. Siinä mielessä tämä dilemma ja tämä keskustelu ovat hyvin ristiriitaisia, kun rahastot kasvavat hirveää vauhtia mutta koko ajan puhutaan, että ne ikään kuin loppuisivat.

Samoin tämä, minkä takia työeläkemaksuja pitäisi jatkuvasti nostaa ja on nostettu: eikö siitä 8 miljardista, joka tulee tuottoa vuosittain, pieni osa, vaikka miljardi, olisi voitu käyttää siihen, jolloin niitä työeläkemaksuja ei olisi tarvinnut nostaa?

Samaten jos ajatellaan, eikö näistä tuottomiljardeista olisi voitu lohkaista ainakin pieni osa, jotta olisi voitu nostaa ainakin näiden pienimpien eläkkeiden tasoa? Meillä on paljon eläkeläisköyhyyttä. Meillä on paljon ikäihmisiä, erityisesti ikänaisia, jotka ovat tehneet aikoinaan raskasta työtä, kasvattaneet lapsia ja perhettä ja tehneet paljon sellaista työtä, mistä ei ole isoja eläkevarantoja heille kertynyt. Vaikka paljon olen työeläkeyhtiöiden kokouksissa istunut ja kuunnellut puheita, en ole missään vaiheessa ymmärtänyt, minkä takia ei voitaisi lohkaista näistä suurista tuotoista osaa myös näille eläkeläisille itselleen.

Sitten olisin myös halunnut kysyä ministeriltä vielä: kun meillä on useita työeläkeyhtiöitä, joiden kulut ovat valtavan suuret vuosittain, niin minkä takia ei voida järjeistää ja laittaa enemmän yhteen sillä tavalla, että kuluihin ei menisi, [Puhemies koputtaa] ei myöskään tämmöisiin valtaviin palkkoihin, tämmöisiä rahamääriä eläkeläisten rahoista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

18.22 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Eläkeasiat puhuttavat, ja on ihan tärkeätä, että niistä puhutaan. Myös Kuopiossa käytiin eläkekeskustelua ennen vaaleja, ja se oli ihan tärkeätä keskustelua. Käytiin puhetta taitetusta indeksistä ja muusta. Taitettu indeksihän — monia ihmetyttää se jo sanana — on sanana hirmu hirviö, että mikä tämä taitettu indeksi oikein on. Sehän käytännössä on sillä tavalla, että eläkeläisen euro ei ole enää euro, elikkä se rahan arvo on laskenut. Sillä rahalla ei saa sitä, mitä pitäisi saada. Näinhän se niin kuin käytännössä menee.

Perussuomalaiset ovat nostaneet esille puoliväli-indeksiä, mikä on ihan asiallista. Siinä otettaisiin enemmän huomioon suhde palkkojen nousuun ja tavaroiden ja tuotteiden hintojen verrattuna elinkustannuksiin. Se on ihan tärkeätä huomioida. Jos miettii, niin perussuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

malaiset ovat tuoneet monta asiaa esille, mitkä helpottaisivat eläkeläisköyhyyttä. Moni eläkeläinen valitettavasti joutuu säästämään ihan lääkkeistä lähtien. Ei ole varaa ruokaan ja lääkkeisiin, ja se on ihan tosiasia.

Perussuomalaiset ovat tehneet hyviä esityksiä veroihin liittyen. Lämmitys maksaa monelle, sähkö maksaa, autokulut ovat valtavia, oikeasti tällaisia isoja asioita. Sillä käteenjäävällä rahalla on oikeasti merkitystä. Jos tätä verotusta eläkeläisille ja muissakin tuotejutuissa helpotettaisiin, niin olisi selvää, että se raha jäisi kotimaiseen kulutukseen. Eikö tämä olisi hirveän hyvä keino, että se jäisi suurimmaksi osaksi kuitenkin kotimaiseen kulutukseen ja näin ollen vahvistaisi Suomea ja meidän kilpailukykyä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

18.24 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Minun piti lähteä yhteen toiseen paikkaan, mutta nyt minun täytyy, edustaja Kiljunen, vähän kysyä teiltä, kun sanoitte, että tämä on ensimmäinen hallitus, joka, oliko se nyt, panostaa eniten ikäihmisiin vai huomioi. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] Mitäs nämä hallitukset ovat tehneet, jotka ovat nyt yleensä kehittäneet meille eläkejärjestelmän tai takuueläkkeen tai kansaneläkkeen tai omaishoidon tai muuta? Nyt oli ehkä aika reipas sanonta.

Siihen nähden, jos te allekirjoitatte tämän ja voitte edustaa hallitusta täällä, toivoisin, että otatte omaishoitajien verovapauden. He säästävät meille miljardeja ja tekevät niin arvokasta työtä, että sitä ei pysty rahassa mittaamaan. Ottakaa tämä. Me ollaan perussuomalaisina tätä ehdotettu monta kertaa. Ottakaa ihmeessä se tähän teidän ainutlaatuiseseen ja ensimmäiseen ohjelmaan, jotta sieltä tulee konkreettista tavaraa ulos, koska julistukset eivät leipää eivätkä lääkettä pöytään tuo.

Totesitte, että ei tätä pelkästään verotuksella hoideta. Ei mekään olla sitä ehdotettu. Siis me olemme ehdottaneet verotuksen kevennyksiä työeläkkeisiin. Me olemme ehdottaneet omaishoitoa verottomaksi, sitä me olemme esittäneet aikaisemminkin. Olemme puhuneet näiden lääkekattojen yhdistämisestä. Olemme puhuneet asumiskulujen, liikkumiskulujen alentamisesta. Siis ihmisiä kiinnostaa se, mihin heidän rahansa riittävät. Eivät he ole välttämättä kiinnostuneita siitä keinosta, vaan meidän tehtävämme on täällä tehdä ihmisille se arki mahdolliseksi.

Tuli näistä työeläkemaksuista mieleen, kun joitakin viikkoja sitten oli Kauppalehdessä kirjoitus siitä, kun puhutaan näistä huippuosaajista ja asiantuntijoista, että miten heitä saataisiin Suomeen. Siinä oli ekonomisti todennut, että he menevät, kuulkaa, Tanskaan, koska täällä on verotus kireä. Ja yksi syy, miksi täällä oli noin 10 prosenttia korkeampi verotus, olivat nämä meidän sivukulut eli juuri nämä työeläkemaksut, ja se oli noin 10 prosentin ero. Tässäkin on semmoinen asia, mihin pitäisi kiinnittää huomiota, jos tänne halutaan joitain aitoja osaajia, jotka yhteiskuntaa kehittäisivät.

Paljon on meillä näitä ideoita teille, sosiaalidemokraatit.

Vielä Sarkkiselta kysyisin: Sanoitte, että valmistelette tällaisia jotakin työeläkeyhtiölainsäädännön uudistusta. Otetaanko siinä huomioon tämä — edustaja Kiljunen tuossa kertoi, että hyvä, että tämä uudistus on meneillään — ja puututaanko siinä näihin palkkioihin, johtajien palkkioihin ja palkkiorajoittimiin? Elikkä onko se siltä osin, mistä selvityksestä puhuin, myös vireillä? — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, on valitettavasti käynyt niin, että tämä puoli tuntia, joka tähän keskusteluun tässä vaiheessa luvattiin, on kulutettu. — Mutta edustaja Kiljusen nimi mainittiin niin monta kertaa tuossa äsken, että annan 1 minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, joka ei vie teidän varsinaista puheenvuoroanne siten, kun jatketaan. Olkaa hyvä.

18.27 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan silloin suoraan näihin perussuomalaisten kysymyksiin, jotka täällä tulivat vastaan, jos käytin väärää muotoilua. Totesin, että 25 vuoteen tämä on ensimmäinen hallitus, joka kohentaa nimenomaan ikäihmisten asemaa. [Markus Lohi: Ei pidä paikkaansa!] Olen kirjoittanut ja tutkinut tämän asian läpeensä, ja nyt voin kertoa tarkemmin.

Voin kertoa sen, mitä tässä hallituksen ohjelmassa nyt on esillä, kun aikaisempina vuosina on todella leikattu, leikattu ja leikattu. Nyt tässä uudessa hallitusohjelmassa selkeästi ei ole ainoastaan näiden takuueläkkeiden ja kansaneläkkeiden korotus vaan me on myös lähdetty liikkeelle siitä, että hoivamitoitus otetaan tässä mukaan, meillä on kiireettömään hoitoon pääsy tässä tulossa, me ollaan nimenomaan sote-uudistus viemässä läpi — nämä kaikki auttavat suoraan iäkkäitä ihmisiä. Sen lisäksi meillä myöskin kotihoitoon halutaan panostaa hallitusohjelman mukaan. Se on selkeä, kirkas ohjelma, jossa ikäihmisten asioita pyritään parantamaan.

Sen sijaan perussuomalaiset eivät tulleet mukaan siihen lakialoitteeseen, joka me tehtiin puoliväli-indeksistä, europainotteisesta puoliväli-indeksistä, [Leena Meri: Meillä on ollut oma lakialoite!] jota muun muassa enemmistö sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmästä tukee ja jonka muun muassa edustaja Tanus allekirjoitti. [Puhemies koputtaa] Yksikään perussuomalainen ei tullut allekirjoittamaan sitä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on minuutti täyttynyt. — Ja ministeri Sarkkinen, 2 minuuttia. — Sen jälkeen tämä keskustelu jatkuu muiden asioiden päätyttyä.

18.28 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Valtaosa kulloinkin maksussa olevista eläkkeistä maksetaan sillä hetkellä maksettavilla työeläkemaksuilla. Rahastojen tuotot, se, mitä rahastot tuottavat, alentavat tarvetta työeläkemaksuihin, ja jos rahastot imettäisiin kuiviin tai niitä pienennettäisiin sillä tavalla, että niiden tuotot heikkenisivät, se nostaisi tarvetta korottaa työeläkemaksuja. Ei ole ikinä tarkoitus päästä semmoiseen tilaan, että ne rahastot olisi ikään kuin käytetty, vaan niiden tuottoja käytetään työeläkkeiden maksuun.

Rahastojen koko riippuu paljon suhdanteista, ja se on vaihdellut paljon suhdanteiden ja pörssikurssien kehityksen myötä, ja myös rahastojen keskituotto vaihtelee paljon suhdanteiden mukaan. Viimeisen 20 vuoden aikana keskimääräinen tuotto on ollut 4 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Tässä voi liikkua erilaisia väitteitä ja ajatuksia, mutta näin päätöksentekijänä koen, että täytyy perustaa ne omat päätökset ja argumentaatio parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon, ja itse pyrin nojaamaan Eläketurvakeskuksen virkavastuulla tuottamiin laskelmiin, ja myös ministeriössä niiden pohjalta toimitaan.

Arvoisa puhemies! Näistä työeläkeyhtiöistä: Tällä hallituskaudella oli käynnissä harjoitus, jolla pyrittiin yhdistämään julkinen ja yksityinen työeläkejärjestelmä ja sitä kautta myös tuomaan ehkä vähän keskitetympää järjestelmää. Tämä harjoitus ei edennyt, kun siihen ei löytynyt valitettavasti yhteisymmärrystä, ja se myös kertoo siitä, kuinka vaikeita

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

nämä rakennemuutokset työeläkejärjestelmiin ovat, kun liikutellaan niin valtavia rahasummia, eli se ei ole mitenkään helppoa. Toisaalta se, että meillä on hajautetumpi järjestelmä, myös vähentää riskiä, mutta sitten siinä voi olla ongelmana tämä tietynlainen tehottomuus. Pidän tärkeänä, että tätä eläkejärjestelmän rakennetta ja tehokkuutta ja myös esimerkiksi näitä johtoon liittyviä osaamis- ja palkitsemisasiota tarkastellaan jatkuvasti.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että eläkeläisköyhyys on yleisintä yli 75-vuotiaiden naisten keskuudessa. Siellä taustalla on pitkälti se, että työurat ovat jääneet katkonaisiksi ja karttumissäännöt ovat olleet aikaisemmin heikommat ja myös palkkataso on ollut pieni. Näitä ihmisiä on pyritty auttamaan takuu- ja kansaneläkkeen korotuksilla, mutta erityisesti sairastamisen kulut ja lääkekustannukset ovat kysymys, joka kuormittaa erittäin paljon näitä pienituloisia ikäihmisiä. Itse koen, että kyllä näiden eläkeläisköyhyyden ja ikäihmisten toimeentulo-ongelmien hoitamisen kannalta se, että pystyttäisiin jatkamaan lääke- ja sairastamisen kulujen kohtuullistamista, olisi tärkeätä. Tällä kaudella tehtiin tämä asiakasmaksulain uudistus, mutta se oli ehkä vasta ensimmäinen askel eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä samassa istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.44.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 8 käsittelyä.

Mennään puheenvuoroihin, edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

20.44 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Nyt ollaan siinä aiheessa, minkä takia itse kukin on jäänyt, ainakin minä olen, tänne saliin keskustelemaan. Meillä avattiin tämä eläkekeskustelu ministerin toimesta, ja totesimme jo yksituumaisesti, että Suomessa on se etu, että meillä on poikkeuksellisenkin hyvä tämä lakisääteinen eläkejärjestelmä, joka meillä on. Se on ainutlaatuinen jopa maailmassa, ja sille kaikki kunnia.

Kävimme jonkin verran keskustelua siitä, miten tämä eläkejärjestelmä tällä hetkellä toimii, ja muun muassa esillä oli näiden eläkeyhtiöiden yhdistämisen prosessi, johon ministeri omassa puheenvuorossaan viittasi. Siinä hän toi esille sen, että tässä oli keskustelua tietysti tämän julkisen työeläkesektorin ja yksityisen työeläkesektorin yhdistämisestä, mutta minä ymmärsin sen keskustelun, mitä täällä salissa jo käytiin, että se ei liittynyt niinkään tähän Kevan ja näiden yksityisten eläkejärjestelmien yhdistämiseen vaan siihen, että olisi tällä yksityisellä puolella järkevää, että meillä olisi ainoastaan yksi ainoa eläkeyhtiö. Itse asiassa tämä on ainutlaatuista maailmassa, että nimenomaan lakisääteisiä eläkerahastoja on useampi kuin yksi. Meillä se on vielä siinä mielessä poikkeus, että nämä rahastot ovat yksityisiä, vaikka tekevätkin lakisääteistä tehtävää, mistä sitten viriää se keskustelu, mitä täällä käytiin muun muassa palkkatasoista ja korvaustasoista ja niin edelleen, mikä liittyy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

siis työntekijöihin tai toimihenkilöihin, joita eläkeyhtiöissä on. Nehän määräytyvät tai itse eläketasot määräytyvät lakisääteisesti, ja niihin yhtiöt eivät voi vaikuttaa lainkaan.

Ministeri viittasi, että on eduksi, että on useampia työeläkeyhtiöitä, jolloin se voidaan hajauttaa, varojen sijoittaminen. Näinhän ei maailmalla tietenkään ole. Muualla maailmassa lähtökohtaisesti on ollut se, että silloin, kun on isoista eläkerahastoista kysymys — jotka yleensä ovat työmarkkinapohjaisia, eivät lakisääteisiä — ne ylipäätään eivät sijoita aktiivisesti markkinoille, koska ne muuttaisivat niin olennaisesti valtasuhteita pörssissä ja muissa tilanteissa, vaan ne ovat yleensä passiivisijoittajia indeksirahastoon, joiden tuotot olivat myöskin pitkäjänteisesti parempia kuin aktiivisijoittamisen. Tähän on oma syynsä, että meillä harrastetaan tätä aktiivisijoittamista. Se on kallista, sen me tiedämme, ja hallintokulut ovat 500 miljoonaa euroa, että meillä on näitä yksityisiä, useampia eläkeyhtiöitä, jotka suorittavat samoja tehtäviä. Sen lisäksi tässä on myöskin nämä johdon palkkaukset, joista me kävimme jonkin verran keskustelua ja jotka ovat kaikki hieman ongelmallisia asioita.

On siis iso asia tavallaan tämä eläkejärjestelmänkin reformointi, ja tästä on muun muassa Suomen Yrittäjät nostanut nyt esille sen seikan — harvinainen asia, jossa minäkin olen Suomen Yrittäjien kanssa samaa mieltä — että tässä pitäisi kyllä reformoida tätä järjestelmää ja siinä mielessä saada järkeä enemmän tähän koko työeläkejärjestelmään myöskin hallinnollisella puolella. Tämä rationalisointi olisi arvokasta.

Sen lisäksi käytetään sijoitusrahastoja, kun ollaan aktiivisijoittajia. Helsingin Sanomienkin antamien tietojen mukaan puolitoista miljardia euroahan [Puhemies koputtaa] eläke-
rahoja käytetään, eli tässä on iso, iso tehtävä meillä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

20.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On tosi, kuten täällä edustaja Kiljunen ja edustaja Tanus ovat aikaisemmassakin tämän asiakohdan keskustelussa todenneet, että meillä on valitettavasti Suomessa paljon pienituloisia eläkeläisiä, meillä on eläkeläisköyhyyttä. Sen takia on ollut tärkeää, että muun muassa keskustan johdolla on luotu takuueläkejärjestelmä, jota on viime vaalikaudella pystytty korottamaan, ja tälläkin vaalikaudella on tehty hallitusohjelman mukaisesti tärkeitä eläkepäätöksiä, joissa nimenomaan pieniä eläkkeitä on nostettu.

Sitten on asia, jossa minun täytyy kyllä valitettavasti olla eri mieltä edustaja Kiljusen ja edustaja Tanuksen kanssa: se, että me voisimme nyt eläkeorganisaatioiden, yhtiöiden tai muiden organisaatioiden, tuotoista jotenkin ottaa osan ja sillä nostaa nykyisten eläkeläisten eläkkeen tasoa. Jos järjestelmään perehtyy syvällisesti, tietää, että eläkerahaston suuruutta ei pidä tarkastella vuositason tai 10 vuoden jaksolla vaan 50 vuoden jaksolla. Ja kun me tiedämme, että näissä eläkeorganisaatioissa, niin Kevalla kuin yhtiöissä, on erittäin asiantuntevat aktuaaritoiminnot, sitten meillä on Eläketurvakeskus ja niin edelleen, ne laskelmat kyllä osoittavat selvästi, että nykyeläkejärjestelmän puitteissa meillä on TyEL-järjestelmässä reilun 2 prosenttiyksikön korotuspaine pitkällä aikavälillä. Olisi suuri vahinko tämän päivän lapsille ja nuorille, jos me lähtisimme nyt ottamaan tuota rahaston tuottoa ulos nykyisiin eläkkeisiin ja heikentäisimme vielä nykyisestäänkin lasten ja nuorten tulevia eläkkeitä. Silloin se rapauttaisi uskoa tähän koko meidän eläkejärjestelmään, ja se olisi erittäin suuri vahinko tälle järjestelmälle. Nyt tärkeintä, mitä me voimme tehdä, on huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

lehtia siitä, että kymmenien vuosien tasolla, jonne me jo tunnemme eläkevastuut, tämä järjestelmä on kestävä.

Me olemme laskeneet, että tulevan 50 vuoden aikana itse asiassa, vaikka rahastojen suuruus on nyt selvästi yli 200 miljardia, nämä eläkerahastot tullaan syömään tällä väestörakenteella kuiviin. 80-luvulla niitä alettiin kartuttamaan, kerättiin siis enemmän eläkemaksuja kuin mitä sen hetken eläkkeitten maksamiseen tarvittaisiin ja se ylimääräinen rahastoitiin, ja nyt se on kasvanut siellä, kun sitä on sijoitettu, erittäin suureksi, mutta silti pitää muistaa, että on vuosia, jolloin on ollut tappiotakin. Jos on tappiovuosi, tarvitaan monta voitollista, että pystytään siihen tavoitteeseen, että 4 prosenttia on keskimäärin reaali-tuotto. Sen takia en ollenkaan näe, että olisi vastuullista politiikkaa lähteä nyt näitä yksittäisen vuoden kovia tuottoja jakamaan mihinkään suuntaan.

Kannattaa siis suhtautua eläkejärjestelmän kehittämiseen siten, että se ei ole vuoden ja 10 vuoden tähtäimellä vaan 50 vuoden tähtäimellä kestävä järjestelmä, joka huolehtii myös nykypäivän lasten ja nuorten tulevista eläkkeistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

20.51 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Tulevista lasten ja lastenlasten eläkkeistä totta kai pyritään huolehtimaan, mutta niin kuin tässä on sanottu, oikeastaan sieltä vuodesta 96 lähtien, kun tämä systeemi, esimerkiksi taitetun indeksin systeemi, on ollut, niin kun olen näitä kirjauksia taaksepäin tässä eduskunnassaoloajanani aika paljon lukenut ja niistä keskustellut, vuosien ja vuosien ja vuosien aikana on ollut sitä samaa puhetta, että nämä eläkerahastot loppuvat ja ne eivät riitä, ja kuitenkin jo minun täälläoloajanani ne ovat kasvaneet 160 miljardista siihen 240 miljardiin. Ja on ollut puhetta, ehdotusta siitä, että jos siellä keskivertotuotto on ollut kuitenkin se 8 miljardia, kun tietävästi se on tässä matkan varrella ihan yksittäinen vuosi tai jokunen, jolloin on jotakin miinusta tullut tai ei ole vastaavia tuottoja ollut tai ne ovat olleet pienempiä, niin jos niistä isoista miljardituotoista nyt sitten vaikka yksi miljardi käytettäisiin johonkin, silti voisi jäädä 8 miljardin sijasta seitsemän miljardia sitä voittoa sijoitettavaksi. Kyllähän ne laskelmat toisaalta ovat, että hyvinkin sitten nämä rahastot kasvavat satoihin miljardeihin, ja tietysti siellä on toisaalta näitä nykyisiä johtajia, jotka laskevat tietysti tietyllä tavalla virkavastuulla, mutta toisaalta meillä on myös toisentyypisiä laskijoita ja itse asiassa heitä, jotka ovat aikanaan esimerkiksi taitetun indeksin järjestelmää olleet luomassa silloin ministeriössä, eli heilläkin on hyvin erilainen näkemys verrattuna sitten näihin työeläkevakuutusyhtiöiden laskelmiin.

Itse asiassa syy, minkä takia pyysin puheenvuoron silloin aikaisemmin, on se, että oli tarkoitus nostaa esille paitsi se, että näitä työeläkkeitäkin olisi hyvä miettiä, niin että varsinkin niitä pienempiä saataisiin jotenkin nostettua, ja jos sieltä työeläkerahastoista vaikka pieni osa saataisiin sinne eläkkeisiin laitettua, tietysti se antaisi potkua myös sitten yrityspuolelle ja toisaalta verotuloja ja tietyllä tavalla rahoja vaikka sitten takuueläkkeisiin, kansaneläkkeisiin, mutta olisi myös tärkeätä katsoa eläkeläisten verotusta ja sitä, voitaisiinko sitä inhimillistää, laskea.

Sitten tuohon meidän edelliseen keskusteluunme liittyen, terveydenhuoltopuoleen, missä on kovasti, kovasti vajetta, olen nostanut esille sitä, että kun meillä on valtavan iso joukko aktiivisia, hyvävointisia ammattilaisia eläkeläisten keskuudessa, niin miten voisimme edesauttaa heidän työelämäänsä palaamistaan vaikka osa-aikaisena. Tässä olen nostanut, että toivoisin, että ruvettaisiin miettimään tällaisia mahdollista, ikään kuin toista vero-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

korttia, eli voisivatko meillä eläkeläiset vaikka kymppitonnin tai 12 tonnia — 10 tonnista olen puhunut — tehdä työtä eläkkeen lisäksi ihan sillä perusveroprosentilla, jolloin työnteke myös eläkkeellä olisi kannattavaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

20.54 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Lohi käytti painavan puheenvuoron ja hänellä oli ihan oikeita argumentteja siinä, että eläkejärjestelmää pitää katsoa pitkällä jänneväliä. Totta, tämä on järjestelmä, josta maksetaan sekä nykyiset eläkkeet että myöskin tulevat eläkkeet, ja niissä tietysti täytyy olla järki mukana, miten tässä toimitaan.

Sen lisäksi hän totesi siitä, että tähän järjestelmään kannattaa perehtyä huolella ennen kuin argumentoi. Tähänkin yhdyn täydellisesti. Kannattaa perehtyä todella huolella tähän koko prosessiin ennen kuin argumentoi. Puhumme hyvin monimutkaisesta asiasta sinänsä, ja siinä on monia ulottuvuuksia.

Kun te viittasitte 50 vuoden päähän ja puhuitte lasten eläkkeistä, niin kannattaa kyllä huomioida, että eiväthän nämä eläkerahastot, jotka ovat tällä hetkellä käytössä 240 miljardin euron tasolla, ole se, millä ne tulevaisuuden eläkkeet maksetaan. Ei niiden rahastojen lähtökohta ole se. Tulevatkin eläkkeet maksetaan aivan niin kuin historiassa aina eläkkeet on maksettu: silloinen työntekijäpolvi vastaa niistä. Useimmissa Euroopan unionin jäsenmaissa ei ole lainkaan eläkerahastoja — ei ole lainkaan — ja esimerkiksi Ranskassa, kun eläkeuudistusta tehtiin ja kun haluttiin rahastojärjestelmään siirtyä, hyvin selkeästi Macron totesi, että ei, sillä meillä on ikiaikainen sukupolvien välinen sopimus, että kukin työssäkäyvä sukupolvi kasvattaa lapsensa ja hoitaa vanhempiensa eläketurvan ja hoivan. Tämä on ihan se sukupolvien välinen sopimus, joka tässä on tehty kautta aikojen, ja eläkerahastot ovat ainoastaan pienoinen bonus, jolla haluttiin varmistaa se, että työeläkevakuutusmaksut eivät tule kovin suuriksi tai niitä ei veropohjaisesti jakojärjestelmän kautta jouduta maksamaan. Joka tapauksessa valtaosa eläkkeistä tänä päivänä on maksettu työntekijöiden toimesta, niin kuin kuuluukin.

Kun te viittaatte ennusteisiin, jotka 50 vuoden päästä kertovat monenlaisia asioita, niin kannattaisi huomata se, että eläkerahastojen reaalitytotot ovat 25 vuotta olleet — ja se ei ole ennuste vaan fakta — 5,6 prosenttia. Kaikissa Eläketurvakeskuksen ennusteissa, joihin me nyt vetoamme, kun pohdimme, mikä on tilanne vuonna 2080, käytetään 2,5—3 prosentin reaalitytuottoa. Se ei ole ollut historiallisesti tosiasia, ja nytkin viimeisenä kahtena vuonna meillä ovat eläkerahastot kasvaneet 9 prosentin reaalitytuotolla. Ne ovat vaihdelleet vuosittain, mutta kuten edustaja Tanus totesi, keskimääräinen kasvu on 8 miljardia euroa vuodessa — kun se lähti vuodesta 95, oli 36 miljardia euroa rahastoissa rahaa, ja nyt on 240 miljardia, ja te voitte itse sen laskea.

Jos esimerkiksi puoliväli-indeksi olisi ollut käytössä, josta tänään on paljon puhuttu, se olisi maksanut noin miljardi euroa. Kun se maksaa sen miljardi euroa, niin se on se summa, minkä se maksaa. Ne ovat kasvaneet 8 miljardia, kuten edustaja Tanus sanoi, eikä meillä ole korotuspainetta työeläkevakuutusmaksuihin lainkaan tämän puolelta. Meillä on nyt jo 240 miljardia. Kuinka suureksi ne rahastot halutaan? [Puhemies koputtaa] Miksi me emme voi jäädyttää tätä tasoa reaalisesti tälle tasolle, [Puhemies: Kiitoksia!] niin ettei yhtään kasvateta pidemmälle rahastoja?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ilta on pitkällä, ja totean, että asiana on esitys laiksi yleiseurooppalaisen yksilöllisen eläketuotteen tarjoamista ja jakelua koskevan Euroopan unionin asetuksen täydentämisestä ja niin edelleen, joten pysytäänpä asiassa sitten. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

20.58 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä otan kantaa tähän ja oikeaisen sen tiedon, jos puhemies sallii. Jos meillä olisivat ikäluokat samansuuruisia tästä eteenpäin, niin systeemiin toimisi juuri niin kuin tässä edustaja Kiljunen edellä totesi. Eli aina kulloisetkin työntekijät maksavat sen hetken eläkeläisten eläkkeet eläkemaksuilla. Mutta meidän demografinen kehityshän on sellainen, että meillä eläkeläisten määrä kasvaa hurjasti lähivuosikymmeninä ja -vuosina ja työntekijöiden määrä pienenee, niitten maksajien määrä pienenee, ja jos me aiottaisiin sillä periaatteella toimia, eläkemaksu pitäisi nostaa 35 prosenttiin lähivuosina. Tätä lähdettiin rahastoimaan sen takia, että nähtiin tämä kehitys. Jo kaksi vuotta sitten me siirryimme julkisissa eläkkeissä, jotka Keva hoitaa, siihen tilanteeseen, että enää sisään tulevat eläkemaksut eivät riitä senhetkisten eläkkeiden maksamiseen. Kaksi vuotta sitten syntyi tämä tilanne. Onneksi rahastot tuottavat niin hyvin, että sitä pääomaa ei ole vielä tarvinnut kahden vuoden aikana syödä, [Puhemies koputtaa] mutta olemme jo joutuneet tuottoa käyttämään siihen maksuun, ja lähitulevaisuudessa tulemme siihen tilanteeseen, jossa joudutaan lähtemään pääomaa syömään rahastoista, koska työssäkäyvien ikäluokat pienenevät ja eläkeläisten kasvavat. Eli järjestelmään todella kannattaa perehtyä, jotta pystyy kuitenkin kertomaan oikeata informaatiota siitä, mikä on tämän järjestelmän tulevaisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt totean, että keskitytään tähän käsittelyssä olevaan asiaan, ja pidän huolen siitä, että puheenvuoro keskittyy siihen. — Edustaja Kiljunen.

20.59 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Pidempi keskustelu oli käyty, ja ministerikin nosti tässä keskustelussa esille aikaisemmin tämän saman asian kuin edustaja Lohi, joka viittasi, että meillä on syntyvyys laskenut, millä on sitten vaikutuksia tuleviin eläkkeisiin. Vastaan siihen ja lupaan, että siinä on se minun viimeinen puheenvuoroni.

Edustaja Lohi, eläkeläisten määrä ei ole mitenkään hurjasti kasvamassa. Se on kasvanut hurjasti. Vuonna 1995 meillä oli 14 prosenttia yli 65-vuotiaiden väestön määrä, nyt se on 23 prosenttia. Sen ennustetaan nousevan 25 prosenttiin 2030, ja sen jälkeen se laskee. Miksi? Suuret ikäluokat poistuvat keskuudestamme. Meillä ei ole mitään äkinäistä, nopeata kasvua eläkeläisten määrässä suhteessa koko väestöön. Totta, syntyvyys on alempi juuri nyt kuin se on ollut muutamina vuosikymmeninä aikaisemmin, mutta silläkin on huoltosuhteeseen välitön helpottava vaikutus seuraavat 20 vuotta, kun lapsia ja huollettavia on vähemmän, ja me tiedämme, että se tärkein väestöä kasvattava tekijä ei nyt tälläkään hetkellä ole luonnollinen väestönkasvu vaan maahanmuutto.

Tässä on monia muita tekijöitä: työn tuottavuuden nousu, myöskin työllisyysasteen nouseminen, joka tapahtuu sekä työssäkäyvässä väestönosassa että eläkeläisväestön osassa, jotka kaikki kompensoivat tuota alhaista syntyvyyttä. Nyt tässä on maalattu semmoinen kummallinen kummajainen, ikään kuin tämä alhainen syntyvyys ja sen vaikutukset [Puhemies koputtaa] monen kymmenen vuoden päästä olisivat ratkaiseva osatekijä.

Arvoisa puhemies! Minä lopetan omat puheenvuoroni tästä aiheesta tähän.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2021 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.